

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда

1. КАКВА Е ЦЕЛТА НА ДИРЕКТИВАТА?

Тя има за цел да предотврати и намали въздействието на някои пластмасови изделия върху околната среда и по-специално върху морската среда и да насърчи прехода към кръгова икономика чрез въвеждането на комбинация от мерки, пригодени към продуктите, обхванати от директивата, включително и забрани в целия ЕС на определени пластмасови продукти за еднократна употреба, за които са налични устойчиви и достъпни алтернативи. Директивата, както и стратегията на ЕС за пластмасите са важни елементи в преминаването на ЕС към кръгова икономика, насърчавайки иновативни и устойчиви бизнес модели, продукти и материали.

2. КАКВО ОБХВАЩА ДИРЕКТИВАТА?

Директивата обхваща 10-те най-често срещани пластмасови изделия за еднократна употреба на европейските плажове, както и риболовните съоръжения. Пластмасите за еднократна употреба са направени изцяло или частично от пластмаса и по принцип са предназначени за употреба само веднъж или за кратък период от време, преди да бъдат изхвърлени.

3. КАКВО НЯМА ДА СЕ ЗАБРАНИ?

- Пластмасови чаши за еднократна употреба
- Пластмасови кутии за еднократна употреба
- Алюминиевите опаковки за еднократна употреба
- Пластмасови бутилки
- Индустриални опаковки (кофички за кисело мляко, опаковки за плодове, канти и т.н.)
- Торбички и чували

4. КАКВО ЩЕ СЕ ЗАБРАНИ?

Пластмасовите продукти за еднократна употреба, за които с Директивата е постановена забрана за пускане на пазара след 3 юли 2021, включват:

- прибори за хранене (вилници, ножове, лъжици, пръчици за хранене);
- чинии;
- сламки (с някои малки изключения);
- клечки за уши;
- бъркалки за напитки;
- пръчици, които следва да бъдат прикрепени и да поддържат балони;
- чаши и съдове за напитки, изработени от експандиран полистирен (стиропор), вкл. капачки за тях;
- съдове за храна (напр. кутии с или без капак), изработени от експандиран полистирен (стиропор) и използвани за съхранение на готова за консумация храна на място или в движение;
- всички продукти, изработени от оксо-разградима пластмаса (полимер, който се разгражда в природата при определени условия).

5. КОИ СА ПЛАСТМАСОВИТЕ ПРОДУКТИ ЗА ЕДНОКРАТНА УПОТРЕБА, ЧИЕТО ИЗПОЛЗВАНЕ ТРЯБВА УСТОЙЧИВО И ЗНАЧИТЕЛНО ДА СЕ НАМАЛИ?

- съдове за храна (напр. кутии с или без капак), използвани за готова за консумация на място или в движение храна (без по-нататъшна обработка), вкл. съдове за „бързи храни“ и ястия за незабавна консумация;
- чаши за напитки и техните капачки

6. КАКВО СЕ ИЗИСКВА ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕС?

В съответствие с политиката на ЕС в областта на отпадъците, от държавите от ЕС се очаква амбициозно и устойчиво количествено намаление в потреблението на тези продукти до 2026 г., също така се изисква:

- да предприемат мерки за съществено количествено намаляване на потреблението на определените пластмасови изделия за еднократна употреба (чаши за напитки, включително техните капаци и капачки, и контейнери за приготвени храни за незабавна консумация);
- да наблюдават потреблението на тези продукти за еднократна употреба, както и предприетите мерки, и да докладват за постигнатия напредък на Европейската комисия;
- да гарантират, че са в сила правилата относно разширената отговорност на производителя;
- да информират потребителите и да насърчават отговорното поведение на потребителите, за да намалят отпадъците от такива продукти;
- да осведомяват потребителите за алтернативни продукти за многократна употреба и за въздействието на неправилното изхвърляне на пластмасови отпадъци за еднократна употреба в отходната система.

7. КАКВИ СА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПЛАСТМАСОВИТЕ БУТИЛКИ ЗА НАПИТКИ С ВМЕСТИМОСТ ДО 3 ЛИТРА?

- Директивата определя ниво на събиране от 90 % за рециклиране на пластмасовите бутилки за напитки до 3 литра до 2029 г. (с междинна цел от 77 % до 2025 г.).
- Тези бутилки следва да съдържат най-малко 25 % рециклирани пластмаси в тяхното производство до 2025 г. („за бутилки от PET“), и 30 % до 2030 г. (за всички бутилки).

8. КАКВИ СА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ МАРКИРОВКИ?

Някои пластмасови продукти за еднократна употреба, пуснати на пазара след 03 юли 2021, трябва да носят **видима, ясно четлива и незаличима маркировка, поставена на тяхната опаковка или на самия продукт:**

- санитарно-хигиенни изделия (превръзки, тампони, апликатори);
- мокри кърпички за лична хигиена и битова употреба;
- тютюневи изделия с филтри и филтри, употребявани в комбинация с тютюневи изделия;

- чаши за напитки.

Тези етикети следва да информират потребителите за:

- подходящите варианти за управление на отпадъците от продукта или начините за обезвреждане на отпадъците, които трябва да се избягват за този продукт;
- наличието на пластмаси в продукта, както и за отрицателното въздействие на върху околната среда от замърсяване (неправилно изхвърляне или друг неправилен начин за обезвреждане на отпадъка от продукта).

9. КАКВИ СА ИЗИСКВАНИЯТА ЗА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ

Директивата въвежда **разширена отговорност на производителя, която включва принципа „замърсителят плаща“** и за **производителите на мокри кърпички, балони и тютюневи изделия, обхванати от нея**. Производителите трябва да покрият разходите за:

- почистване при управлението на отпадъците;
- събиране на данни;
- повишаване на осведомеността за следните продукти:
 - ❖ съдове за храна,
 - ❖ съдове за напитки с вместимост до 3 литра,
 - ❖ чаши за напитки, вкл. техните капачки,
 - ❖ пликосе и обвивки от гъвкав материал, съдържащи храни за незабавна консумация
 - ❖ тънки пластмасови торбички за пазаруване,
 - ❖ мокри кърпички за лична хигиена и битова употреба;
 - ❖ балони;
 - ❖ тютюневи изделия с филтри и филтри, употребявани в комбинация с тютюневи изделия.

10. ОТКОГА ЩЕ СЕ ПРИЛАГА ДИРЕКТИВАТА?

Тя трябва да бъде **въведена в законодателството на държавите от ЕС до 3 юли 2021 г.** Правилата за ограниченията на пазара и маркировката на продуктите **се прилагат от 3 юли 2021 г., докато изискванията за продуктов дизайн на бутилките за напитки до 3 литра се прилагат от 3 юли 2024 г.** Мерките за **разширена отговорност на производителя се прилагат от 31 декември 2024 г.**

11. Какви са основните срокове по Директива 2019/904/ЕС за еднократните пластмасови продукти:

- Съществено **намаляване на потреблението** спрямо това през 2022 – изискване и избор на мерки, обща методология за измерване – 2026 г.
- **Забрана на продукти** – кетъринг продукти, оксо-разградими пластмаси, експандиран полистирен – **3 юли 2021 г.**
- **Изисквания към продуктите** – трайно прикрепени капачки (**2024 г.**) и рециклирано съдържание в бутилките (**30%**) – **до 2030 г.**
- **Маркировка** – за съдържание на пластмаса и вредата от изхвърляне в природата – **3 юли 2021 г.**

- **Разширена отговорност на производителя** – в допълнение към Директивата за опаковките, вкл. разходи за почистване, за тютюневи изделия до 2023 г., за останалите – 2025 г.
- **Цел за разделно събиране на еднократни пластмасови** бутилки за напитки с вместимост до 3 литра (чл.9) – 77% за 2025 г. и 90% за 2029 г.
- Кампании за определени продукти (чл.10)